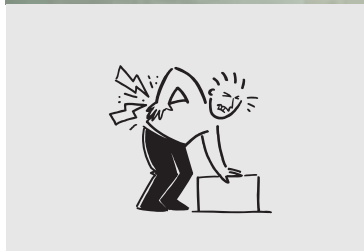


# Bezbednost na radu

Najvažniji saveti  
za vašu sigurnost



**suvaPro**

Bezbednost na radu

## „Neće mi se ništa desiti.“

Brojne nezgode dešavaju se kod jednostavnih delatnosti: kod hodanja, penjanja stepenicama ili kod nošenja tereta. Opasnosti kod takvih delatnosti često potcenjujemo. Vrlo smo brzo spremni da pomislimo: „Neće mi se ništa desiti.“

Međutim, statistika pokazuje da svake godine svaki deseti Suvin osiguranik doživi nesreću na radu. No ove nesreće nisu jednostavno „sudbina“. Vi kao radnik možete aktivno nešto da uradite za svoju bezbednost i zaštitu svog zdravlja. U ovoj brošuri, namenjenoj radnicama i radnicima u industriji i zanatstvu, naći ćete važne savete iz ove oblasti.

Proverite na početku svoje znanje sa područja bezbednosti na radu pomoću kratkog kviza.



1 Jedna trećina nezgoda su...?

2 Kako treba da se ukloni prosuto ulje sa poda?

3 Kako treba da se namesti kompjuterski monitor?

4 Kod koliko posto nezgoda na radu je umešan i alkohol?

5 Kakva je kvalifikacija potrebna za rukovanje štaplerom?

6 Da li vam vaš šef na osnovu zakona može da propiše da nosite ličnu zaštitnu opremu (šlem, rukavice, sigurnosne cipele itd.)?

☐ nezgode sa hemikalijama

☐ nezgode sa električnom strujom

☐ nezgode u vezi sa padom

☐ sredstvom za vezivanje ulja

☐ ne treba – to će uraditi ekipa za čišćenje

☐ vodom

☐ ispred prozora

☐ nasuprot prozoru

☐ sa strane, tako da rame bude okrenuto prema prozoru

☐ kod manje od 5 %

☐ kod 10 do 20 %

☐ kod više od 40 %

☐ vozačka dozvola za lična kola

☐ samo instruktaza

☐ posebna obuka za vozače štaplera

☐ da

☐ da, no samo u toku radnog vremena

☐ ne, to ograničuje moju ličnu slobodu

Rezultati kviza str. 33

Za radnike u građevinarstvu preporučujemo posebnu publikaciju „Falsch – richtig: Situationen auf Baustellen“ (Suvin br. publikacije 11043). Publikacija sadrži isključivo slike (bez reči).

[illegible]



## Nezgode nisu puki slučaj.

- ▶ Proverite pre početka rada sigurnost alata, materijala, prolaza i magazina.
- 1 Nemojte da se upuštate u rizik, uklonite odmah svaki izvor opasnosti. Ako vam to nije moguće, obavestite šefa kako bi on mogao da se pobrine o uklanjanju opasnosti.



# Pazi gde hodaš.



Približno trećina svih nezgoda su nezgode u vezi sa padom. Šta možete da uradite za njihovo sprečavanje?

- 1** Označite opasna mesta ili ih ogradite.
- 2** Klizava mesta odmah očistite pogodnim sredstvom (npr. sredstvom za čišćenje ili sredstvom za vezivanje ulja\*).
- ▶** Izbegavajte odnosno uklonite sva mesta i predmete koji pogoduju spoticanju (pazite na održavanje reda).

\* Sredstvo za vezivanje ulja nakon korišćenja staviti u limene posude koje se mogu zatvoriti (zbog opasnosti od vatre) i na ekološki podoban način odstraniti.





**Ovako možete da se zaštitite od pada:**

- 1** Na stepenicama se uvek držite za gelender.
- 2** Nosite cipele sa neklizavim đonovima koje čvrsto prijanjaju uz nogu.
- ▶** Pazite na dovoljnu vidljivost (upalite svetlo).



# Žurba = opasnost



Vremenski pritisak i želja za komotnošću navode na improvizaciju. Pri tome se često zanemaruje bezbednost.

▶ Nemojte, na primer, da koristite improvizovana pomagala za penjanje.

▶ Zamislite da se zbog nezgode isključite iz radnog procesa. Koliko više vremena će se time izgubiti u poređenju sa vremenom koje biste si trebali uzeti da izbegnete nezgodu!



# Pitati nije sramota.

9



- ▶ Tražite potrebna uputstva za rad i pitajte ako ste neodlučni.
- ▶ Radite samo sa alatkama i mašinama kojima znate da rukujete na siguran način.



# Merdevine mogu da budu opasne.



Oko 6000 radnika godišnje povredi se u nezgodama sa merdevinama.

Pazite posebno na ove tačke:

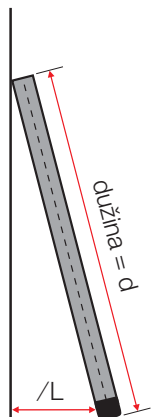
- ▶ Pre upotrebe proverite merdevine. Nemojte da koristite oštećene merdevine.
- ▶ **1** Pri penjanju i spuštanju ruke moraju da budu slobodne kako biste se mogli držati za prečke.
- ▶ **2** Nosite cipele koje čvrsto prijanjaju uz nogu.
- ▶ **3** Osigurajte gornji kraj merdevina protiv izmicanja. Kraj merdevina treba da bude 1 m viši od mesta na koje se penjete.
- ▶ Nemojte nikad da stojete na gornje tri prečke merdevina.





Kod jednokrakih merdevina za naslanjanje treba misliti i na sledeće:

- ▶ Pazite na pravilan ugao postavljanja („lakatna proba“).
- ▶ Krajeve merdevina namestite tako da se ne mogu skliznuti.



# Merdevine



Dvokrake merdevine mogu lako da se prevrnu na stranu. Koristite ih samo ako merdevine treba da stoje slobodno u prostoriji.

▶ Za radove kod kojih se javljaju horizontalne sile (npr. kod bušenja), koristite merdevine za naslanjanje ili odgovarajuće postolje.

▶ Za teške i dugotrajne radove koristite pomičnu skelu umesto merdevina.

▶ Nemojte nikad stajati na gornje tri prečke merdevina.





Pazite da nigde ne zapnete, posebno kod radova na mašinama sa rotirajućim delovima:

- ▶ 1 Uski rukavi.
- ▶ 2 Duga kosa samo sa zaštitom.
- ▶ Ne nosite široke pulovere, labavo vezanu radnu odeću ili šalove.
- ▶ Ne nosite nakit pri radu.
- ▶ Ne nosite rukavice u blizini rotirajućih glodala, burgija ili valjaka.

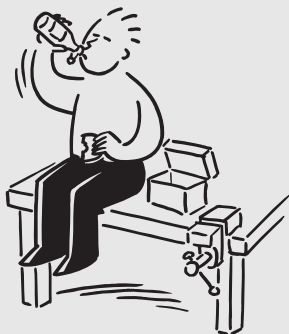


# Profesionalci paze na svoju sigurnost.



- ▶ Vaš šef vam stavlja na raspolaganje potrebnu ličnu zaštitnu opremu.
- ▶ A vi kao profesionalac znate da tu opremu treba i da koristite.
- ▶ Važno: Oštećenu zaštitnu opremu treba zameniti ispravnom.





- ▶ Uzimajte obroke samo u za to predviđenim prostorijama. U suprotnom može da vam se desi da se na vašem sendviču odjednom pojave tragovi radnog mesta.
- ▶ Kod 10 do 20 posto nezgoda na radu umešan je i alkohol. Okanite se pre i za vreme rada alkohola i drugih droga (npr. hašiša).



# STOP – uključi mozak pri podizanju tereta.



▶ Koristite gde god je moguće pogodna pomagala za transport tereta.

▶ Pri nošenju tereta brzo možete da se spotaknete. Pazite na dobru vidljivost i slobodan prolaz na transportnim prolazima.

▶ Opasnost od ukleštenja ruku i nogu: Već unapred si pripremite sigurno mesto za odlaganje tereta.



# Podiži kao dizač tegova.

17



- 1 ▶ Stojeći sigurno.
- 2 ▶ Iz čučnja (sagnuti se samo onoliko koliko je potrebno).
- 3 ▶ Ispravljenih leđa.
- ▶ Sa teretom blizu tela.
- ▶ Nikad iz trzaja.
- ▶ Nikad izvijati gornji deo tela.



# Štapler sa sedalom



1 Štaplerima smeju da upravljaju samo odgovarajuće kvalifikovani vozači štaplera.

▶ Uvek nosite zaštitnu obuću.



2 Koristite uvek sigurnosni pojas – i prilikom kratkih obavljanja poslova.

▶ Upotrebite samo štaplere koji imaju uređaje za zaštitu ledja (sigurnosni pojas, kabinu ili vrata sa stremenom).



▶ Podizanje lica štaplerom dozvoljeno je samo u iznimnim slučajevima i sa Suvinom dozvolom uz korišćenje radne korpe koja odgovara sigurnosnim propisima.



# Ručni štapler

19



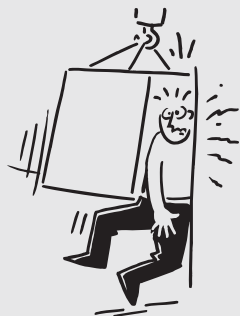
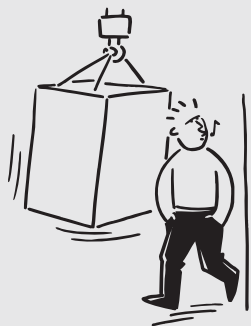
**1** Transportovanje i podizanje lica pomoću ručnog štaplera je zabranjeno.

**2** Hodajte malo pobočno ispred štaplera.

**3** Uvek nosite zaštitnu obuću.



# Opasnost od visećih tereta



- ▶ Ne stojte i ne prolazite ispod visećeg tereta!

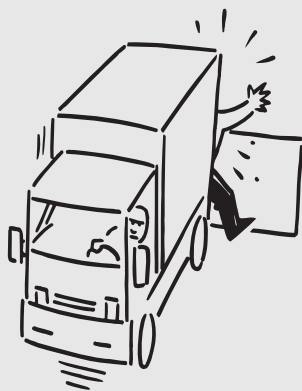
To važi za vozača dizalice i radnike koji rukuju teretom, a takođe i za treća lica.

- ▶ Pazite na dovoljno veliko bočno odstojanje!

Time smanjujete opasnost da budete uklješteni ili da vas pogodi njihaјуći teret.

- ▶ Važno: Nemojte nikad da koristite oštećena sredstva za pričvršćivanje tereta (trake).





Radnici koji usmeravaju kamione uvek iznova stradavaju od naleta kamiona ili uklještenja. Kao usmerivač kamiona uvažavajte ova pravila:

- 1** ▶ Kroz otvoren prozor održavajte sa vozačem očni i slušni kontakt.
- ▶** Pobrinite se da niko ne bude iza kamiona.
- 2** ▶ Kod davanja signala „vozi unazad“ stojte sa bočne strane vozila.
- ▶** Nemojte nikad da se zadržavate u liniji vožnje kamiona.



# Radno mesto prilagoditi ličnim potrebama.



Svaki je čovek drukčiji. Opremite svoje radno mesto na takav način da odgovara vašim potrebama.

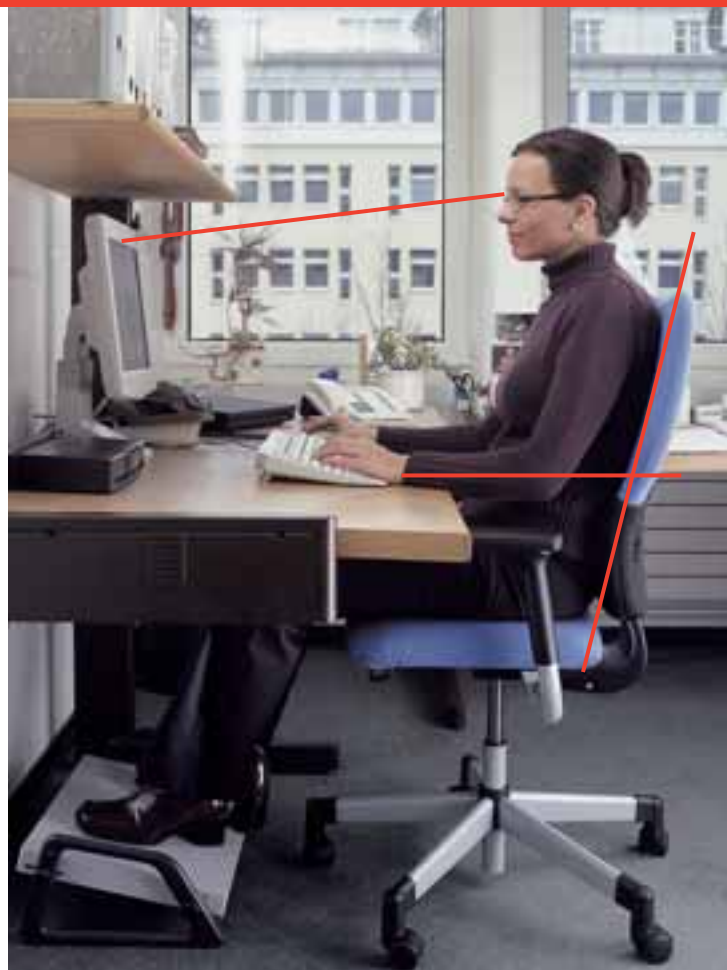
Pazite na to:

- 1 ▶ da možete da radite uz uspravno držanje leđa
- 2 ▶ da ne trebate da radite podignutih ramena, glave okrenute na stranu, izvijenog gornjeg dela tela
- ▶ da kod sedenja imate dovoljno mesta za noge.





- ▶ Izbegavajte refleksije svetla i blistave odseve koji otežavaju rad, tako da pravilno namestite monitor (po pravilu: pogled na ekran paralelno na zid sa prozorima, rame okrenuto prema prozoru).
- ▶ Pazite na pravilnu visinu stolice, radne ploče i monitora (vidi sliku).
- ▶ Odstojanje između očiju i ekrana: 60 do 80 cm (kod monitora za CAD nešto više).



# Opreznost pri radovima na održavanju



Petina svih smrtnih nesreća na radu dešava se prilikom radova na održavanju i uklanjanja kvarova. Pet osnovnih pravila obezbeđuje sigurnost kod tih radova:

- ▶ **1. Planiranje:** Proučite uputstva za održavanje, usaglasite se sa radnicima u proizvodnji, koordinišite.
- ▶ **2. Osiguranje:** Onemogućite neželjeno uključivanje postrojenja/mašina. Zaštitite druge i samog sebe.





▶ **3. Koristite pogodna radna sredstva** (uključujući ličnu zaštitnu opremu!).

▶ **4. Izvodite radove po planu**  
– nemojte improvizovati!

▶ **5. Sprovedite završnu kontrolu** (uključujući kontrolu funkcionisanja zaštitnih uređaja, dokumentaciju radova). Postrojenja/mašine koje predajete radnicima u proizvodnji treba da budu u sigurnom stanju i spremne za rad.

#### Princip:

Poslove održavanja u ispravnom stanju obavljaju stručne osobe.



# Opasnosti hemijskih proizvoda



**1** Uvažavajte oznake i upozorenja na nalepnicama i u informacijama za rukovanje.

**2** Hemikalije čuvajte u originalnom pakovanju – ne presipavajte ih ni u kojem slučaju u flaše za piće.

▶ Dovoljno provetravajte prostorije u kojima radite.

▶ Koristite odgovarajuću ličnu zaštitu (zaštitne naočare, rukavice, respiratore).





Kožne bolesti, npr. alergijski ekcemi, izuzetno su neprijatne za one koji boluju od njih. Ponekad čak nema drugog rešenja od menjanja posla i delatnosti. Uvažavajte ova tri pravila:

- ▶ **1. Zaštita:** Izbegavajte direktan kontakt sa štetnim proizvodima. Koristite pogodne rukavice, radnu odeću, zaštitnu kremu za kožu.
- ▶ **2. Čišćenje:** Kod svakog prekida rada i pri kraju radnog dana. Za čišćenje ne koristite rastvarače, a po mogućnosti ni gruba sredstva za ribanje.
- ▶ **3. Nega:** Nakon rada namažite ruke kremom.



# Ručne alatke



▶ Redovito kontrolišite stanje ručnih alatki (oštrina alata za rezanje, stanje drški, ručica itd.).

▶ Koristite uvek podoban alat: ključevi nisu prikladna zamena za čekić.

▶ Alatke sa šiljcima i oštricama treba da budu zaštićene ako ih nosite sa sobom.





Učestali uzrok nezgoda sa električnom strujom je nedovoljna pažnja kod radova sa strujom. Najvažniji saveti:

- ▶ 1 Koristite zaštitni strujni prekidač (FI), posebno u vlažnim prostorijama, na gradilištima, izvan zgrada.
- ▶ Uverite se pre upotrebe da utikači, kablovi i ručne električne mašine nisu oštećeni.
- ▶ Defektne uređaje smeju da popravljaju isključivo kvalifikovana lica.



# Oprez – opasnost od eksplozije!



Rastvarači, kao što su aceton, benzin i razređivači, sa vazduhom stvaraju eksplozivne smese.

Sigurnosne mere:

- 1 Radno područje treba provetravati ventilacionim uređajem (npr. odsisavanjem na mestu stvaranja opasnih smesa).
- ▶ Izbegavajte moguće izvore zapaljenja, npr. otvoreni plamen.
- 2 Koristite električne uređaje sa zaštitom od eksplozije.
- ▶ Kod presipavanja lako zapaljivih tečnosti iz posude u posudu, međusobno povežite i uzemljite sve provodljive delove.

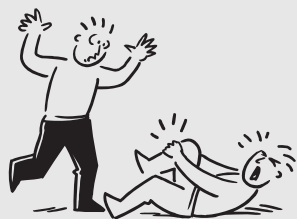




- ▶ Staze i koridore za evakuaciju u nuždi držite prohodnim. U slučaju požara zbog gustog dima čak i male zapreke mogu da postanu smrtonosnim klopka.
- ▶ Nikad nemojte da zakrčite izlaze za nuždu.



# Alarmiranje i prva pomoć



1 Da li znate koga treba da obavestite u slučaju nužde? Izvesite brojeve za poziv u nuždi na dobro vidljivom mestu ili ih uvek držite na dohvatu ruke.

► Nemojte premeštati ili transportovati povređena lica, osim u slučaju akutne opasnosti.

► Kod nezgoda sa nagrizaćim tečnostima: Odmah započnite izdašnim ispiranjem očiju ili kože vodom i ispirite 10 do 15 minuta. Nakon toga potražite lekarsku pomoć.

1

|                      |               |
|----------------------|---------------|
| <b>Monte</b>         |               |
| Polizei-Noschul      | 117           |
| Feuerwehr-Noschul    | 118           |
| Feuerwehr-Dienstsitz | 061 331 29 98 |
| Sanitätsdienst       | 144           |
| Krankenhaus Basel    | 061 265 25 25 |
| Bruderholzspital     | 061 421 21 21 |
| Vergiftungen         | 145           |



## Pravilni odgovori

- 1▶ Nezgode u vezi sa padom.
- 2▶ Ulje odmah posuti sredstvom za vezivanje ulja.
- 3▶ Monitor namestiti u pravom uglu prema prozoru, tako da rame bude okrenuto prema prozoru. Time se smanjuje odblesak na ekranu koji može vrlo otežavati rad.
- 4▶ Kod 10 do 20 posto nezgoda umešan je i alkohol.
- 5▶ Posebna obuka za vozače štaplera.
- 6▶ Da, vaš šef može da vam propiše da tokom radnog vremena nosite potrebnu ličnu zaštitnu opremu.

## Vaš rezultat

0 – 2 pravilna odgovora:

Živite vrlo opasno. Izričito vam preporučujemo da proučite savete navedene u ovoj brošuri.

3 – 4 pravilna odgovora:

Na pravom ste putu. Brošura će vam biti od pomoći da popunite postojeće rupe u svom znanju.

5 – 6 pravilnih odgovora:

Bravo! Pravi ste majstor. Ipak pročitajte ovu brošuru – možda čak i vi možete nešto da naučite za svoju sigurnost.

# Da li ste upoznati sa svojim pravima?

**Prema Zakonu o osiguranju od posledica nezgoda (Unfallversicherungsgesetz – UVG) i uz ovaj zakon izdatoj Uredbi o sprečavanju nezgoda i profesionalnih bolesti (VUV) vaš poslodavac treba**

- ▶ da vas informiše o opasnostima u pogonu i instruiše o bezbednosnim merama (to važi takođe za radnike koje poslodavac iznajmljuje od drugih preduzeća za rad na određeno vreme)
- ▶ da vam u slučaju potrebe stavi na raspolaganje pogodnu ličnu zaštitnu opremu (zaštitne naočare, zaštitu za uši, zaštitnu odeću itd.)
- ▶ da u svom preduzeću sprovodi potrebne mere za sprečavanje nezgoda i šteta po zdravlje
- ▶ da radnicama i radnicima ili njihovim predstavnicima omogući učestvovanje u odlučivanju po svim pitanjima bezbednosti na radu.

## Dužni ste

- ▶ sprovoditi naloge poslodavca u odnosu na bezbednost na radu
- ▶ uvažavati opšte prihvaćena i interna sigurnosna pravila
- ▶ na propisani način koristiti sigurnosne uređaje
- ▶ koristiti ličnu zaštitnu opremu
- ▶ odmah ukloniti nedostatak koji ugrožava bezbednost na radu, ili, ukoliko vam to nije moguće, nedostatak odmah javiti poslodavcu.

## Osim toga ne smete

- ▶ umanjivati ili ugrožavati efikasnost sigurnosnih uređaja niti
- ▶ dovoditi sebe u stanje u kojem ugrožavate samog sebe ili druge (alkohol, droge itd.).

Suva  
Gesundheitsschutz  
Postfach, 6002 Luzern  
Tel. 041 419 51 11

Für Bestellungen:  
[www.suva.ch/waswo](http://www.suva.ch/waswo)  
Fax 041 419 59 17

### **Bezbednost na radu**

– Najvažniji saveti za vašu sigurnost

Serbische Fassung der Publikation  
«Gefahr im Griff. Das Wichtigste für Ihre Sicherheit»

Nachdruck mit Quellenangabe gestattet.

1. Auflage – Juni 2002

4., überarbeitete Auflage – Juli 2006 – 8000 bis 11 000

**Bestellnummer: 88154.serb**